

2. FEJEZET: ÁLLÁSPONTUNK KIALAKÍTÁSA ÉS KIFEJTÉSE

CÉLOK

- ✓ Mutassuk be a környezeti változáshoz és a migrációhoz köthető valós helyzetek és dilemmák minél szélesebb körét.
- ✓ Mutassunk be minél több különböző esetet azzal kapcsolatban, hogy a más-más közösségek hogyan néznek szembe a környezeti változással, milyen **erőforrásokkal** rendelkeznek (vagy nem rendelkeznek) a környezeti változás kezeléséhez, illetőleg milyen következményekkel jár a környezeti változás ezekre a közösségekre nézve.
- ✓ A tanulók értsék meg, hogy a környezeti és klímaváltozás hogyan érinti egészen eltérő módokon a különböző országokat, közösségeket és embereket, és hogy emiatt vannak olyan népelemek, amelyeket a környezeti és klímaváltozás különösen nagy mértékben veszélyeztet.
- ✓ Vitassuk meg a környezeti és klímaváltozáshoz kapcsolódó **egyenlőtlenséget**.
- ✓ Fejlesszük a tanulók **empátiás készségét**

3. munkalap: Esettanulmányok

CÉLOK

Mutassunk be a tanulóknak olyan, a környezeti változással és a migrációval összefüggő valós helyzeteket, amelyek különböző területekről származnak, különböző kontextusok és élethelyzetek jellemzik őket, illetve különböző embereket érintenek, és szembesítsük őket ezekkel a helyzetekkel. A módszer abban segít a tanulóknak, hogy:

- ✓ megértsék, hogy a környezeti és klímaváltozás hogyan érinti a különböző országokat, közösségeket és embereket annyira eltérő módokon, és hogy emiatt vannak olyan népelemek, amelyeket különösen sújt a környezeti és klímaváltozás;
- ✓ megismerjenek egy sor olyan eltérő helyzetet és konkrét példát, amely teljesebb képet ad nekik arról, hogy a különböző közösségek hogyan néznek szembe a környezeti változással, milyen erőforrásokkal rendelkeznek (vagy nem rendelkeznek) a környezeti változás kezeléséhez, illetőleg milyen következményei vannak a környezeti változásnak ezekre a közösségekre;
- ✓ fejlesszék az empátiát mint szociális készséget, ami nem mást jelent, mint hogy bele tudjuk magunkat képzelni valaki másnak a helyzetébe.

BEMELEGÍTŐ FELADAT

BEMELEGÍTŐ
FELADAT

JAVASOLT
IDŐTARTAM

7 perc

ESZKÖZSZÜKSÉGLET

- ✓ Műszaki berendezés egy, az Interneten található videónak a csoport előtti lejátszásához

LÉPÉSEK

Játsszuk le az Alapítvány a Környezeti Igazságosságért weboldalán megtalálható Határokon túl – [A klímaváltozás fenyegetése](#) című filmet.

FŐFELADAT: ESETTANULMÁNY

FŐFELADAT

JAVASOLT
IDŐTARTAM

40perc

PROPOSATUTAKO
MATERIALAK

- ✓ A II. mellékletben található szöveg
- ✓ Internet-hozzáférés csoportos videónézéshez (legalább öt darab)

LÉPÉSEK

1

A tanulókat öt csoportra osztjuk. Minden csoport feldolgoz egyet az alábbiakban bemutatott esettanulmányok közül (lásd a II. mellékletet is). Minden tanulónak biztosítsunk saját példányt az olvasmányból. Miután letelt az egyéni olvasásra szánt idő, az öt fős csoportok együtt összefoglalót készítenek, amely alapján elő tudják adni az adott esettanulmányról olvasottakat az egész osztály előtt. Az összefoglalót olyan poszter formájában kell elkészíteni, amelyre támaszkodva a tanulók meg tudják tartani az előadást (15 perc).

2

Minden csoport ismerteti a feldolgozott esetet az egész osztállyal. Minden csoportnak legfeljebb 5 perc áll rendelkezésére az előadás megtartásához. A tanulók feljegyzik az esettanulmányok közötti hasonlóságokat és különbségeket (25 perc).

ESETTANULMÁNYOK (LÁSD A II. MELLÉKLETET)

1. A sarkkörü éghajlatváltozás: veszélyben a számi kultúra
2. Földterületvesztés Bangladesben
3. Az éghajlatváltozás kihat a Száhel-övezetből érkező migránsok emberi jogaira
4. A Katrina hurrikán leginkább az afroamerikaiakat és a szegény nőket érintette
5. Futótűzek Ausztráliában

ZÁRÓFELADAT: ESETTANULMÁNY- POSZTEREK

ZÁRÓFELADAT

JAVASOLT
IDŐTARTAM

10perc

ESZKÖZSZÜKSÉGLET

- ✓ Flipchart-papír
- ✓ Színes filctollak
- ✓ Egyéb alapvető írószerek

LÉPÉSEK

1

Minden csoport válaszolja meg a kérdést: Mi a klímaigazságosság? Irányításképpen többek között az alábbi kérdéseket tehetjük fel:

- Milyen főbb kihívásokat jelent az éghajlatváltozás a veszélyeztetett közösségek számára? Mik az okai ezeknek a kihívásoknak? Mely helyzeteket találsz a leginkább aggasztónak, és miért?
- Milyen szerepet játszik az éghajlat által kiváltott kényszerű lakóhelyelhagyásban az érintett emberek, közösségek veszélyeztetett, marginalizálódott volta?
- Hogyan tudnak a veszélyeztetett közösségek rugalmasságot, alkalmazkodóképességet tanúsítani az éghajlatváltozással szemben?
- Hogyan definiálnád a környezeti, klímaigazságosságot?

- Melyek azok a tényezők, amelyek a legnagyobb mértékben befolyásolják az embereknek a migrációval kapcsolatos döntéseit, lehetőségeit és hajlandóságát?
- Ha valamelyik ismertetett helyzetben találnád magad, mit gondolsz, mi lenne az a tényező, amelyik a legnagyobb súllyal esne a latba, amikor végül úgy döntesz, a migráció útjára lépsz?

2

A tanulók készítsenek egy posztert, amelyen bemutatják az ismertetett esettanulmányok közötti hasonlóságokat.

Mi a klímaigazságosság??

Az éghajlatváltozás, amely eredendően társadalmi kérdés, számtalan módon felboríthatja bárkinek a mindennapjait. De nem minden éghajlatváltozási hatás egyforma, és nem is oszlanak el egyformán. Az éghajlatváltozás hatásai – a szélsőséges időjárástól kezdve a tengerszint emelkedéséig – gyakran aránytalanul nagy mértékben érintik a hagyományosan marginalizált vagy hátrányos helyzetű közösségeket.

Az „klímaigazságosság” egy olyan kifejezés, de még inkább mozgalom, amely elismeri, hogy az éghajlatváltozásnak különböző kedvezőtlen társadalmi, gazdasági, közegészségügyi, stb. hatásai lehetnek a hátrányos helyzetű népeiségekre nézve. A klímaigazságosság szószólói arra törekcsenek, hogy ezeket az egyenlőtlenségeket hosszú távú hatásenyhítési és alkalmazkodási stratégiák révén közvetlenül kezeljék.

Disha Ravi indiai aktivista szavaival élve: „A klímaigazságosság az interszekcionális egyenlőségről szól. Arról szól, hogy radikálisan befogadjuk az emberek minden csoportját, hogy mindenki hozzáférjen a tiszta levegőhöz, élelmiszerhez és vízhez. Ahogy egy kedves

FEJEZET	MUNKALAP
2	3

barátom mindig mondja: 'a klímaigazságosság nem csupán a gazdagokat és a fehéreket illeti meg'. A klímaigazságosság azt jelenti, együtt küzdünk a lakóhelyüket elhagyni kényszerülőkkel, azokkal, akiknek a folyóit megmérgezték, akiket megfosztottak földjeiktől, akiknek a házáat minden második évszak a földdé teszi egyenlővé, és akik fáradhatatlanul harcolnak alapvető emberi jogokért."

4. munkalap: Dilemmák

CÉLOK

Mutassunk be a tanulóknak a környezeti változással és a migrációval összefüggő valós helyzeteket és dilemmákat, és szembesítsük őket ezekkel a helyzetekkel és dilemmákkal. A módszer abban segít a tanulóknak, hogy:

- ✓ fejlesszék empátiás készségüket, amely nem más jelent, mint hogy képesek vagyunk beleképzelni magunkat valaki másnak a helyzetébe;
- ✓ felismerjék a konfliktusokat, a morális értékeket és az egyéb értékeket;
- ✓ különbséget tegyenek a vélemények között azok minőségét tekintve (egybeesnek-e vagy ellentétesek-e a saját véleményeimmel);
- ✓ megkülönböztessék az értékproblémákat a technikai problémáktól;
- ✓ megkülönböztessék az értékeket az érdekektől;
- ✓ konfliktusaikat meg tudják oldani párbeszéd útján;
- ✓ megkülönböztessék a morális alapelveket a nem univerzalizálható emberi értékektől;
- ✓ ismerjék saját értékrendszerüket, és legyenek képesek hierarchiát felállítani az értékeik között;
- ✓ legyenek képesek artikulált módon kifejezni saját érzéseiket és emócióikat a konfliktusokkal kapcsolatban.

BEMELEGÍTŐ FELADAT

BEMELEGÍTŐ
FELADAT

JAVASOLT
IDŐTARTAM

6 perc

ESZKÖZSZÜKSÉGLET

- ✓ Műszaki berendezés egy, az Interneten található videónak a csoport előtti lejátszásához

LÉPÉSEK

Játsszuk le [ezt a videót](#) (33:29-től 39:25-ig)

FŐFELADAT: ÉRTÉKEK ÉS DILEMMÁK

FŐFELADAT

JAVASOLT
IDŐTARTAM

35 perc

ESZKÖZSZÜKSÉGLET

- ✓ A III. mellékletben olvasható szövegek

A **dilemma** olyan helyzet, amelyben nehéz döntést kell hozni, különösen, ha két vagy több olyan alternatíva közül kell választanunk, amelyek mindegyike nemkívánatos következményekkel jár. Az erkölcsi dilemma olyan helyzet, amelyben nehéz döntést kell hozni két vagy több cselekvési lehetőség között, különösen, ha ezek mindegyike ellentétes valamilyen személyes meggyőződésünkkel azzal kapcsolatban, hogy mi helyes és mi nem.

FONTOS: Az alábbiakban felsorolt esetekben nemcsak az értékekre, hanem az érdekekre is rá kell mutatnunk. Nem az a cél, hogy a két álláspontot úgy tüntessük fel, mintha egyenértékűek lennének; inkább az, hogy megmutassuk, milyen áldozatokkal jár az egyiknek a másik elé sorolása.

LÉPÉSEK

1

A tanulókat négy csoportra osztjuk (esetleg több csoportot is alkothatunk, ha a tanárok és/vagy a tanulók szeretnének több dilemmát is feldolgozni). Minden csoport az alábbiakban bemutatott dilemmák valamelyikén fog dolgozni. Mindegyik dilemmára jellemző, hogy legalább két oldala van, legalább két álláspont kialakítását teszi lehetővé, és legalább két választási lehetőséget felkínál. Minden csoportot két részre osztunk; a csoport két felének az a szerepe, hogy a két lehetséges álláspont valamelyikét képviselje. Minden csapat kidolgozza a rájuk kiosztott szerephez kapcsolódó érdekeket, értékeket, illetve érveket (10 perc).

2

Mindkét csoport választ két tagot (egyed-egyed mindkét „oldalról”), akik az előzetesen közösen elvégzett munka alapján az egész osztály előtt lefolytatnak egy vitát. A többiek végignézik és hallgatják a vitát, illetve feljegyzik, hogy milyen főbb értékekre és érdekekre hivatkoztak az egyes résztvevők az egyes dilemmák kapcsán. A vita szerepjáték formájában valósul meg (lásd a III. mellékletet).

Alapértéknek nevezzük mindazokat az elveket vagy szabályokat, amelyek lehetővé teszik a harmonikus társadalmi együttélést. Ezek az alapértékek formálják azt az értékrendszert, amely meghatározza, hogy az egyén milyen módon lép kapcsolatba embertársaival, illetve milyen módon viszonyul környezetéhez. Az emberi értékeket meg lehet feleltetni bizonyos etikai, erkölcsi vagy társadalmi értékeknek, hiszen iránymutatást adnak a tekintetben, hogy mi a különbség a helyes és a helytelen között.

Az **érdekek** a valamiből származó haszonra vagy hasznosságra vonatkoznak. Ebben az összefüggésben az érdek fogalma szűkebb, mint az érték fogalma. Előfordulhat, hogy az érdekeink eltérnek az értékeinktől, sőt, akár ellentétesek is lehetnek.

A dilemmák az alábbiak (az egyes dilemmák tartalmát lásd a III. mellékletben):

- A kibocsátáscsökkentés és a fejlődéshez való jog
- Energiaátállások és áldozati zónák
- A migráció útjára lépjen-e az, akit a kultúrája pusztulása fenyeget?
- Veszélyben a megélhetés
- Klímamenekültek.

ZÁRÓFELADAT

ZÁRÓFELADAT

JAVASOLT IDŐTARTAM

10perc

ESZKÖZSZÜKSÉGLET

- ✓ Flipchart-
papír
- ✓ Színes
filctollak
- ✓ Egyéb
alapvető
írószer

LÉPÉSEK

Minden csoport összefoglalja a morális dilemmát megvitató felek által felhozott főbb érdekeket, értékeket és érveket. Ezt követően minden csoportnak ki választania kell, melyik számukra a meggyőzőbb és miért. Ezt egy, a falra kihelyezett poszteren is fel kell tüntetniük.